

Postmodernizmus v dizajne

Predchodcovia a zdroje postmodernizmu.

Teoretické práce Roberta Venturiho a Charlesa Jencksa. Radikálny dizajn v Taliansku, skupiny Alchimia a Memphis. Konvergencia modernistických a postmodernistických princípov na sklonku 20. storočia.

Podnety zo subkultúr mládeže, hudobnej scény, pop artu, filmu. V anglicku a nemecku sa objavili hnutia zamerané proti funkcionalistickej architektúre a mainstreamovému dizajnu v priemysle a návrhárskych inštitúciách. Kvetinové hnutie, hippies ovplyvnili chápanie a tvorbu. Umenie sa nieslo v znamení Lichtensteina, Wesselmana a Warhola – zároveň paródia na konzumnú spoločnosť.

V bytoch sa uplatňoval gyè a kultúra každodennosti, nostalgia a exotika, nadmerný odpad a vlastnoruèene vyrobený nábytok. Zážitok z vesmírneho letu a si-fi filmy. Kultový film Stanleyho Kubricka 2001, Vesmírna odysea inšpiroval dizajnérov na vytváranie futuristických obytných svetov. Pôdorys obytných svetov bol otvorený, nábytok plastový, oslavovali emocionálne a zmyslové potreby òloveka, bezpečie, relaxáciu, komunikáciu, fantáziu a sexualitu – protiklad k pravouhlému racionálnemu funkcionalizmu.

Teória postmoderny: Nechceli oddeľovať dobré od zlého, kvalitný dizajn a gyè, vznesenú kultúru od kultúry všedného dòa. Postmoderna sa búrila historickými citáciami, gyèom a prepychom, individualitou a farebnosťou proti bezfarebným racionálnym formám moderny ustrnutej v dogmatizme.

V USA formuloval Robert Venturi vo svojich knihách Complexity and contradiction in architecture 1966 a Learning from Las Vegas 1971 antifunkcionalistické tézy. Pojem postmoderny preniesol Charles Jencksa architektúru.

Znaky postmodernej architektúry: - citácie historických štýlov, dekoratívne, symbolické a èasto ironické prvky – spochybňovali stavbu alebo ignorovali jej funkciu

Kritika funkcionalizmu v Nemecku – otázky vhodnosti racionálneho dizajnu, chceli mať dizajn oddelený od umenia. Vyvrcholením tejto diskusie bola v roku 1965 prednáška T. Adorna v Deutcher Werkbund s názvom „Funkcionalizmus dnes“.

70. roky – uvedomovanie si hraníc priemyselnej spoločnosti, nedostatok surovín, zneistené životné prostredie. J. Gros a skupina „Des-in“ 1974 sa pokúsili o recykláciu a alternatívnych ciest navrhovania výroby a predaja.

Najsilnejší vplyv mala popová kultúra na taliansky dizajn.

Talianske opozičné hnutia – u nich nechceli vyrábať jednotlivé exempláre, ale myslie globálne a koncepène. Centrom tohto radikálneho dizajnu bolo Miláno, Florencia a Turín. Protest proti etablovanému dizajnu a konzumnému a predmetovému fetišizmu sa prejavoval hlavne v kresbách, foromontážach a projekciách utopických projektov. Konkrétne objekty sa veľmi nevytvárali.

Filozofia „antidizajnu“ - formy pochádzali z pop artu alebo minimalizmu, a postupy ako happeningy, performance boli prevzaté z konceptuálneho umenia 60. rokov.

Otom opozičného hnutia Ettore Sottsass, jeho objekty a teórie zostali rozhodujúce pre taliansky antidizajn až do 80. rokov.

Archizoom – skupina založená vo Florencii, 1966. Èlenmi A. Branzi a P. Deganello. Bola proti elegantnému dizajnu. Strum – architektúra a dizajn ako prostriedok politickej propagandy.

Kritický postoj a pesimizmus trval do 70. rokov. Mnoho dizajnérov ao E. Sottsass sa vyjadrovali len teoreticky alebo kresliarsky.

V polovici 70. rokov sa väčšina hnutí rozpustila. Taliansko sa stalo stredom dizajnérskeho sveta až v 80. rokoch vďaka E. Sottsassovi a skupine Memphis.

Guido Drocco a Franco Mello – veľa kaktus
Joe Colombo – Central living block, na výstave Visiona 1969
Pierro Gatti, Franco Teodoro, Cesare Paolini – sedacie vrece Sacco

Predstavitelia radikálneho dizajnu:
Superstudio, Miláno, 1966
Archizoom asociati, Florencia, 1966
Gruppo 9999, Florencia, 1967
Gruppo Strum, Turín, 1966

Global tools, Miláno, 1973

Alchimia, Miláno, 1976 – prvé postmoderné objekty, hlavou skupiny bol A. Mendini. Odpor k technologicky orientovanému funkcionalizmu masového priemyslu. Snaha o nadviazanie citového vzťahu medzi užívateľom a objektom. Alchimia (podľa stredovekej alchémie) ktorá chcela z jednoduchých látok vytvoriť zlato. Kričavé farby, používané nehrala rolu, známe objekty zpochybnuté a zosmiešňované.

Diela: 1979 kolekcia Bauhausu, 1981 Nedokončený nábytok
Účastníci: F. Clemente, M. Paladino, S. Chia

1981 opustil E. Sottsass Alchimiú a založil s inými skupinu Memphis. E. Sottsass ju založil spolu s A. Branzi, M de Lucchi. Takisto vzťah medzi užívateľom a objektom. Netvorili len manifesty a utópie, ale pritakali konzumu, priemyslu, reklame a viednému dňu. Nábytok bol pre sériovú výrobu. Kričavý, farebný, inšpirovaný komiksami, detskými hračkami, dekór. Využívali aj marketing.

E. Sottsass – polica Carlton
Peter Shire – kreslo Bel Air
Gaetano Pesce – Green street chair

Dizajn 80. rokov – dizajnéri neboli viazaní na firmy ale stali sa čiastočne mediálnymi hviezdami predávajúcimi sami seba. Skupina Memphis bola inšpirovaná nového dizajnu;

Postmodernizmus v Nemecku – kombinácia nezvyčajných materiálov, 1982 výstava Stratený nábytok – krajina bývanie.

Postmodernizmus v Anglicku – predstavitelia – Ron Arad, Jasper Morrison a Tom Dixon. 1981 založil izraelský architekt Ron Arad v Londýne One off Ltd. (výroba jednotlivých exemplárov).

Ron Arad – rôzne materiály a tie Ready made. Významné je jeho kreslo Rover chair
Jasper Morrison – neopracované povrchy a vrstvené drevo. Razil pojem No- dizajn, protest proti luxusnému dizajnu.
Tom Dixon – zástancom experimentoval so železom, kovovými výpletmi.

Postmodernizmus v Španielsku – najprv vplyv emeckého funkcionalizmu, neskôr vplyv talianskeho dizajnu. Predstavitelia: Oscar Tusquets, L. Clotet, p. Cortés, A. Arribas, J. Mariscal – vytvoril maskota olympiády.

Postmodernizmus vo Francúzsku – vplyv skupiny Memphis. Založili sa skupiny ako Nemo a Totem. Predstaviteľ Philippe Starck, marketing, komerčný dizajn a sériovo vyrábaný dizajn.

M. Bonnetti, E. Garouste – predstavitelia neobaroka, používajú materiály ako zamat, plech – prepramantizované objekty